

VRAAG 4

Kunt u instemmen met de rol die de (nieuwe) ringen straks zullen krijgen voor de ontmoeting tussen de gemeenten?

OVERZICHT

van consideraties van de classicale vergaderingen betreffende het voorstel tot wijzigen van de kerkorde in het kader van Kerk 2025, tranche 1

---

1. RESPONS

Bij schrijven van 14 december 2016 is aan de classicale vergaderingen, (wijk)kerkenraden en de evangelisch-lutherse synode toegezonden het voorstel tot wijzigen van de kerkorde in het kader van Kerk 2025, tranche 1.

Aan de classicale vergaderingen is gevraagd de consideraties voor 1 mei 2017 in te zenden.

Aan de kerkenraden is gevraagd via de classicale vergaderingen te reageren, die deze reacties in hun consideraties kunnen verwerken. Aan de classicale vergadering is gevraagd niet te volstaan met de doorzending van de reacties van de kerkenraden, maar daaraan in de consideraties zelf aandacht te geven.

Op 31 mei 2017 waren de reacties ontvangen van 68 classicale vergaderingen, te weten Achterhoek-Oost, Achterhoek-West, Alblasterdam, Alkmaar, Almelo, Alphen aan den Rijn, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barendrecht, Bommel, Breukelen, Brielle, Delft, Deventer, Dokkum, Doorn, Dordrecht, Drachten, Edam-Zaandam, Ede, Emmen, Enschede, Flevoland, Franeker, Goes, Gorinchem, Gouda, 's-Gravenhage I en II, Groningen, Haarlem, Hardenberg, Harderwijk, Hatterm, Heerenveen, 's-Hertogenbosch, Heusden-Almkerk, Hilversum, Hoofddorp, Hoogeveen, Hoorn-Enkhuizen, Kampen, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Limburg, Meppel, Nijkerk, Nijmegen, Noordoost Groningen, Ommen, Oost-Groningen, Peel en Kempenland, Schiedam, Sneek, Tiel, Utrecht, Waalse Classis, Walcheren, West-Brabant, Westerkwartier, Winsum, Woerden, Zeeuws-Vlaanderen, Zeist, Zierikzee; en de ELS

2. PROCEDURE

3. DE CONSIDERATIES INHOUDELIJK

a. Positief (4)

Classicale Vergaderingen van Assen, Leeuwarden, Waalse Classis, ELS

b. Positief, met opmerkingen, kanttekeningen en/of vragen (39)

Classicale Vergadering Achterhoek-Oost - Wij vinden het wel belangrijk dat gemeenten zelf kunnen kiezen voor een ring en dat dit niet van bovenaf wordt opgelegd.

Classicale Vergadering Achterhoek-West - De vergadering stemt hiermee in, mits er geen nieuwe vergaderlaag gaat komen, en er ook duidelijkheid is wie er initiatief neemt om ontmoetingen te organiseren.

Classicale Vergadering Alblasterdam - Elkaar werkelijk als gemeenten ontmoeten wordt in meerderheid positief ervaren. Er wordt voor gepleit deelname aan de ringen niet vrijblijvend te laten zijn; het voorstel is hierin te vaag.

Kan de classicale vergadering niet de mogelijkheid krijgen om (zoals nu een AK in een gemeente met wijkgemeenten) een ambtelijke vergadering uit te schrijven voor alle ambtsdragers in een ring?

Meerdere nee-stemmers zien graag onze bestaande classis blijven. Die kent nu 9

commissies/werkgroepen voor diverse onderwerpen. Het gevaar bestaat dat gezien de vrijblijvendheid van de nieuwe ringen een deel van deze bestaande structuur zal verdwijnen – verlies in plaats van winst.

Classicale Vergadering Alphen aan den Rijn - Wij kunnen daarmee instemmen mits: in eerste instantie de huidige ringverbanden uitgangspunt zijn voor de vorming van nieuwe ringen (3 in onze classis);

er zorg voor wordt gedragen dat iedere ring diversiteit in modaliteiten behoudt; gemeenten zelf onderling gerechtigd zijn nieuwe ringen te vormen en dat slechts indien gemeenten daar zelf niet in slagen de classis het voortouw neemt in het vormen van ringverbanden; gemeenten qua regio een onderlinge samenhang behouden.

De gebruikte terminologie ringen/werkverbanden en regio werkt verwarrend. De nieuwe ring is niet de huidige werkgemeenschap van predikanten maar is "het (regionaal) samenbrengen van een groep van (naburige) gemeenten in een ring die tot hoofdtaak heeft de onderlinge gemeenschap te bevorderen en van daaruit onder meer de afvaardiging naar de nieuwe classis te doen". De ring is niet bedoeld als een modalitair verband maar moet een goede mix zijn van de in de regio aanwezige verscheidenheid en recht doen aan de diverse stromingen van de kerk.

Classicale Vergadering Apeldoorn - Het is van - groot - belang welke gemeenten worden samengebracht in een ring; wat de ring gaat doen, wie het gaat organiseren en wat de positie van de ring is. Daar worden ideeën voor aangedragen.

Classicale Vergadering Arnhem - Kan instemmen met de rol van de ringen waar het gaat over de ontmoeting tussen de gemeenten, maar constateert dat er nog veel onduidelijkheid is over de nieuwe ringen. Zo worden er momenteel vijf verschillende personen/gremia (classispredikant, voorzitter visitatiecommissie, werkgemeenschap, classicaal vergadering en de kerkenraden) verantwoordelijk gesteld voor de ontmoeting tussen de gemeenten in de ringen. Enerzijds wordt het gewaardeerd dat er veel vrijheid is om e.e.a. in te richten, anderzijds bestaat de angst dat er door het ontbreken van één verantwoordelijke persoon/instantie zoveel onduidelijkheid bestaat dat er van de noodzakelijke ontmoeting tussen de gemeenten weinig terecht komt.

Er moet worden aangegeven wie het initiatief moet nemen om de nieuwe ringen op te starten en op welke wijze de continuïteit zal worden gewaarborgd.

Classicale Vergadering Barendrecht - Ter vergadering werd de vraag gesteld wie voor de ringvergadering zullen worden uitgenodigd. Hierover zal toch meer duidelijkheid verschaft moeten worden. De leiding aan de ontmoeting tussen gemeenten moet niet uitsluitend in handen liggen van de voorzitter van de visitatie en de regiovisitatoren. Het is aan te bevelen om in de ring een aparte commissie te benoemen die periodiek de ontmoetingen organiseert, zodat regionale binding en betrokkenheid gewaarborgd wordt.

Classicale Vergadering Bommel - Het merendeel van de kerkenraden stemt hiermee in; nadere invulling en richtlijnen zijn noodzakelijk om hieraan een zinvolle invulling te kunnen geven. De ringen hebben geen ambtelijke status. Het zal een uitdaging zijn om hieraan een goede invulling te geven.

Classicale Vergadering Brielle Binnen de classis functioneert het SAGE-project en dit wordt als voorbeeld genoemd van de informele samenwerking tussen de gemeenten. Zorgen worden geuit over het aansturen van de ringen. Nee-stemmers zien dan toch liever een formele structuur in de vorm van een classicaal vergadering omdat het anders te vrijblijvend is.

Classicale Vergadering Delft - Ja, mits er aandacht gegeven wordt aan een geografische organisatie. In de Classis Delft betreft dit een gecombineerde Westlandse-/Midden-Delflandse- en een bij voorkeur zelfstandige Delftse ring. Waarbij meteen aangegeven wordt dat de gemeenten op de grenzen van deze gebieden soms andere keuzes maken. Geografische organisatie voorkomt dat er teruggegrepen wordt op samenwerking binnen de modaliteiten waardoor de breedte van de kerk versmald raakt. Ook kan de onderlinge steun en diversiteit alleen gewaarborgd blijven als er kaders en regelgeving worden meegegeven die vrijblijvendheid tegengaan.

Classicale Vergadering Dokkum - De ontmoeting tussen gemeenten dient te blijven bestaan, maar is op classisverband te groot en vragen ons af: hoe worden de ringen gevormd en wie neemt daarvoor het initiatief?

Classicale Vergadering Edam-Zaandam - In meerderheid positief, mits rekening wordt gehouden met de onderstaande opmerkingen.

Ruimte in samenstelling van ringen, geografisch en grootte van de gemeente, is goed. Een lichte structuurvorm van de ringen is nodig om vrijblijvendheid te voorkomen. De extra belasting van de gemeenten, die hieruit voortkomt, kan leiden tot afhaken. Het zou logischer zijn wanneer kwalitatief goed functionerende ringen worden opgebouwd en daarna geruisloos kan overgaan in de nieuwe situatie.

Classicale Vergadering Ede - Er is binnen de classis een redelijk draagvlak voor een rol van de ringen bij ontmoeting, maar tegelijk veel scepsis over de kans van slagen vanwege het vrijblijvende karakter (zie vorige vraag). Van belang is dat de ringen er toe bijdragen dat de ontmoeting tussen

gemeenten niet vrijblijvend is. De voorstanders zien goede mogelijkheden voor de ontmoeting tussen gemeenten met meer ruimte voor een geestelijke invulling en een ondersteunende rol voor de werkgemeenschap voor theologische inhoud en gemeenteopbouw. Tegenstanders noemen logischerwijs dat de ontmoeting in ringen een ongewenst gevolg is van de samenvoeging van classes. In ieder geval bleek uit onze bespreking dat het daadwerkelijk realiseren van ontmoeting in ringen, wanneer de samenvoeging van classes doorgaat, een grote uitdaging zal zijn. Wanneer het er op aan komt geven kerkenraden en gemeentelieden veelal prioriteit aan het kerkelijk leven in de eigen gemeente en woonplaats en is er weinig tijd voor of behoefte aan de bovenplaatselijke ontmoeting. Het aanspreken op een bovenplaatselijke verantwoordelijkheid heeft naar verwachting ook weinig effect, ook al spreekt de kerkorde van een onderlinge verantwoordelijkheid van gemeenten. Er moet ons inziens een goede inventarisatie plaatsvinden naar draagvlak en behoefte aan nieuwe vormen van ontmoeting van gemeenten om te voorkomen dat veel energie gestopt wordt in niet levensvatbare initiatieven.

Classicale Vergadering Enschede - Opmerking hierbij is misschien hebben we elkaar in de toekomst wel hard nodig.

Classicale Vergadering Flevoland - Instemming mits er meer helderheid komt over inhoud, taken en bevoegdheden van de ring(en). De vrijblijvendheid is een zorgpunt. Dit zou kunnen worden voorkomen door maatschappelijke presentatie gericht op de regio, een taak hebben in samenwerking en nieuwe vormen van kerkzijn. Ook is er onduidelijkheid over de praktische samenstelling: Hoe wordt een ring gevormd? Op signatuur, i.p.v. de huidige werkgemeenschap, als dorps- of stadsgemeenten, geografisch of ideologisch?

Classicale Vergadering Goes - Ja, hiermee stemt de meerderheid van de afgevaardigden in (24 voor, 12 tegen). Hierbij moet wel worden aangetekend dat verschillende kerkenraden en afgevaardigden uw uiteenzetting over de nieuwe ringen onduidelijk vinden. De volgende opmerkingen worden gemaakt:

- a) De ringen moeten geen extra bestuurlijke laag worden. Geen verplichting van bovenaf, maar samenwerkingsverbanden van onderop (32 voor, 4 blanco).
- b) De opmerking dat de ringen een rol kunnen spelen voor het contact classispredikant-gemeenten vindt weinig draagvlak (7 voor, 17 tegen, 12 blanco).
- c) De suggestie om aan de classicale vergadering de mogelijkheid te bieden om te kiezen voor een ringindeling op basis van gemeenschappelijke belangen en problematieken, vindt nauwelijks draagvlak (2 voor, 32 tegen, 1 blanco).
- d) De meerderheid van de afgevaardigden ziet de vormgeving van de ringen als een uitdaging voor de werkgemeenschappen van predikanten (23 voor, 6 tegen, 7 blanco).

Classicale Vergadering Gorinchem - Wij vinden het belangrijk dat deze ringverbanden er zijn. De samenstelling – niet te omvangrijk - is vooral aan de gemeenten zelf; de classis-predikant en het moderamen van de classicale vergadering kunnen daarbij adviserend zijn.

Voor wat betreft de consulentschappen is het raadzaam een schema (van vervangingen en waarnemingen) aan te houden. Dat geeft helderheid aan zowel de gemeenten als aan predikanten. Laat onverlet dat een individuele gemeente gemotiveerd een andere predikant kan verzoeken als consulent op te treden.

Classicale Vergadering 's-Gravenhage I en II - De ontmoetingsrol van de ringen is een essentieel onderdeel van de plannen, gezien de grotere afstand van de (wijk-) gemeenten tot de nieuwe classes. Tegelijkertijd biedt de opzet van deze ringen de mogelijkheid om te komen tot nieuwe vormen van ontmoeting, en in onze classes mogelijk ook tot nieuwe combinaties (Stadsgemeente Den Haag versus randgemeenten).

Classicale Vergadering Groningen - Opmerking: aan de te vormen ringen wordt een belangrijke en ook noodzakelijke rol toebedeeld. Of dat in de praktijk ook zal werken is de vraag. Ringen vormen is één, maar wie neemt in die ringen het initiatief voor het organiseren van de onderlinge ontmoeting van gemeenten? De werkverbanden van predikanten! Maar die zullen dat weer doorschuiven naar andere vrijwilligers.

Een ring kan de onderlinge informatievoorziening stimuleren door middel van een website.

Classicale Vergadering Haarlem - Nagenoeg alle gemeenten juichen het toe dat er gelegenheid zal blijven bestaan om elkaar als 'buren' te ontmoeten en te inspireren. Tegelijk uiten een aantal kerkenraden hun zorgen ver het feit, dat niet voldoende is voorzien in heldere regels en taakomschrijving en bevoegdheden van deze ringen. Zo is niet voorzien in de benoeming van consulenten.

Ook is er zorg over de vrijblijvendheid van de voorgestelde opzet: zeker in regio's waar grote modality verschillen zijn, zou dit in de hand kunnen werken dat men elkaar eerder minder dan meer zal gaan ontmoeten.

Een kerkenraad vat het zo samen: *'Wij bevelen ten zeerste aan om de ring inhoudelijk en structureel beter te borgen in de nieuwe regelgeving'*.

Classicale Vergadering Hardenberg - De meerderheid (14) kan instemmen met de rol die de (nieuwe) ringen straks zullen krijgen voor de ontmoeting tussen de gemeenten. Vrijblijvendheid moet echter worden voorkomen. Hierin ziet een van de kerkenraden een taak voor de voorzitter van het college voor de visitatie in het creëren van commitment bij de ringgemeenten. Een informele ontmoeting blijft belangrijk, daarvoor is geen ambtelijke structuur nodig. Ruimte voor bezinning is belangrijk, maar waken tegen vrijblijvendheid (regelen van consulent wordt bij kerkenraad gelegd; is dat wenselijk?). Dus een eerste duidelijke opzet is belangrijk.

Een minderheid (3) wil liever instandhouding van de huidige classes als centra van ontmoeting.

Mochten de plannen die voorliggen onverhoopt toch doorgaan, dan graag de huidige classis als ring voort laten bestaan en waken voor vrijblijvendheid.

Classicale Vergadering Heerenveen - Ja mits er een waarborg is die vrijblijvendheid voorkomt. Het geen ontmoeting van één ambt wordt, maar van gemeenten. Zorgvuldige keuzes gemaakt worden over de grootte en de samenstelling van de ringen. De CV denkt dat het op kleinere basis dan de toekomstige classis duidelijk zal worden dat we elkaar als gemeenten nodig hebben.

Classicale Vergadering Heusden-Almkerk - Over het instellen van ringen considereert de classicale vergadering positief. Wel worden de volgende kanttekeningen geplaatst.

Ten eerste: kerkordelijk moet duidelijk zijn wat de taakstelling is van de ringen, daar is namelijk nog veel onduidelijkheid over.

Ten tweede moet deelname aan de ring niet als een vrijblijvende optie worden geregeld, deel uitmaken van een ring brengt ook verplichtingen met zich mee.

In de derde plaats wordt het een taak van de ringen om te komen tot onderlinge ontmoeting van gemeenten om het kerkelijke gesprek te voeren en het bevorderen van de saamhorigheid van de gemeenten. Nu wordt ook in ord. 4-15-1 over de classis gezegd dat deze een taak heeft in het 'het bevorderen van de ontmoeting van gemeenten en wel in nauwe samenwerking met de voorzitter van het classicale college voor de visitatie en de werkgemeenschappen van predikanten'. Dat zijn bij elkaar wel heel veel kapiteins op het ontmoetingschip: ring, moderamen c.v., voorzitter visitatie en de werkgemeenschappen. Hierin moet helderheid geschapen worden.

Daar waar een minderheid van kerkenraden tegen dit voorstel is, komt dit omdat het deel uitmaakt van het geheel van kerkordewijzigingen, waarbij met name het opheffen van de bestaande classicale vergaderingen het hete hangijzer is.]

Classicale Vergadering Hoofddorp - De CV Hoofddorp hecht aan vrijheid bij de vorming van ringen naar kerkelijke kleur en geografische ligging. Het initiatief moet van onderop komen en niet van bovenaf. De bedoeling van 'Kerk 2025' is juist minder controle en minder regelgeving van bovenaf. Te denken is ook aan het vormen van ringen per ambt/discipline: diakenen, jeugdoudelingen, kerkrentmeesters e.d. Dat gebeurt nu ook al regelmatig en kan uitgebouwd worden: onderlinge bemoediging en toerusting.

Classicale Vergadering Hoogeveen - Ja (70 %). Voor: ontmoeting belangrijk, meer vrijheid om kerk te zijn, vrijheid om elkaar te ontmoeten. Tegen: te vrijblijvend, liever kerkordelijk geregeld, angst dat bepaalde modaliteiten " buiten de boot vallen". Opm.: Meerdere afgevaardigden die hiermee instemden zagen dit als alternatief in geval bovenstaande wijzigingen doorgaan.

Classicale Vergadering Leiden - Dit deel van de voorstellen kan rekenen op instemming, met een aantal aantekeningen met zorg.

- Ringen zijn te informeel; in kerkorde verankeren dat gemeenten deel blijven van 'geheel'.

- Zorg bij de vorming voor betrokkenheid / instemming / meewerken vanuit gemeenten. Het gaat niet werken als de ringen van bovenaf worden opgelegd.

- Stel beperkte eisen ten aanzien van functioneren van ringen.

Classicale Vergadering Meppel - Antwoord: Ja. We waarderen de nadruk op de onderlinge ontmoeting. We signaleren wel enige onduidelijkheid in omvang en organisatie van de ringen. De

vergadering kan instemmen dat de gemeente zelf een consulent benadert. Een aantal afgevaardigden maken de kanttekening dat de predikanten niet te zwaar belast moet worden. Punt van zorg is dat er wel veel werk bij de werkgemeenschap terecht komt. De taak uitbreiding van de werkgemeenschap roept de vraag op: "Hoe kan zij haar taak (gestalte geven aan de verantwoordelijkheid van gemeenten voor elkaar, het stimuleren en voeren van kerkelijke gesprekken en het bevorderen van de saamhorigheid van de gemeenten) waarmaken als predikanten van een werkgemeenschap niet met elkaar willen/kunnen samenwerken".

Classicale Vergadering Ommen - Bij vraag 1 is negatief geantwoord, maar als de grote classis er toch komt, kunnen wij met meerderheid instemmen met de rol van de ringen. Wel zien we ze graag minder vrijblijvend. De status van de ringen zou duidelijker geregeld moeten worden.

Classicale Vergadering Peel en Kempenland - Vrijwel alle gemeenten stemmen in met de instelling van de ringen als zodanig. Maar: alle gemeenten zeggen dat de uitvoering van dit punt m.b.t. de grootte van de ringen en de werkwijze teveel vragen oproept. Overigens vinden de afgevaardigden dat de huidige werkwijze rond het consulentschap, waarbij de werkgemeenschap de consulent aanwijst voor een vacante gemeente, gehandhaafd dient te blijven.

Classicale Vergadering Sneek - De ring krijgt in de nieuwe structuur een belangrijke rol als het om ontmoeting gaat. Dat is best begrijpelijk. De vraag is echter wel hoe die structuur tot stand komt. Wordt in de KO iets geregeld met betrekking tot de structuur?

Classicale Vergadering Tiel - Opmerkingen vanuit de CV:

- Als een ring geen officiële vergadering meer is kun je je afvragen wie je dan nog ziet gezien de opkomst op de ambtelijke vergaderingen van de classis. Betekent een breuk met het verleden.
- In feite is er dan weer een extra niveau.
- Het proberen waard, het accent op ontmoeting leggen.

Classicale Vergadering Utrecht - De communicatie tussen de ringen is van belang. Maar maak het minder vrijblijvend. Vanuit de ringen kan de classis gevoed worden en kandidaten aangedragen worden. De vraag is wel: wie organiseert de ring? Dit is in de huidige voorstellen veel te diffuus. Bovendien: laat je de leiding niet over aan het toeval over dat er een enthousiaste predikant voorhanden is? Dit wringt mogelijk met de betrokkenheid van de plaatselijke gemeente. Indeling en motivatie om echt deel te nemen.

Classicale Vergadering Walcheren - Antwoord: over het algemeen stemmen kerkenraden in met dit voorstel. Vergezeld van de volgende opmerkingen/aanbevelingen:

Formaliseer de ringen en laat deze de afvaardiging naar de classis bepalen

- Laat afgevaardigden naar de classis op vergaderingen en bijeenkomsten van ringen aanwezig zijn.
- Wie neemt het voortouw bij t.a.v. het samenkomen in ringverband? Wie organiseert? Ligt hier een rol voor het klassicale college voor visitatie?
- Laat duidelijk worden aangegeven hoe de samenhang is tussen ring(en) en werkgemeenschap(pen).
- Laat de ontmoeting in ringverband clustervorming (waar nodig / gewenst) bevorderen.
- Één gemeente acht het niet wenselijk dat de huidige laag 'classicale vergaderingen' wordt ingekrompen, waarna een extra laag ('ring' = classis oude stijl) wordt toegevoegd, niet zijnde een ambtelijke vergadering en dus ook geen partij in besluitvorming.

Classicale Vergadering Westerkwartier - Ja, maar veel hangt af van de precieze invulling. De onderlinge verbondenheid is een punt van aandacht / zorg. De plaatselijke gemeenten zullen zich hiervoor moeten inzetten, maar ook is begeleiding en toezicht van hogerhand nodig. De ringen moeten een belangrijke rol gaan spelen als het gaat om samenwerking, en onderlinge verbinding tussen de gemeenten. Van groot belang is ook de ontmoeting en onderlinge toerusting van de afgevaardigden van de gemeenten, die zich in eenzelfde geografisch gebied bevinden.

- Er bestaat ernstige twijfel over hoe aan de voorgestelde 'ringen' gestalte kan worden gegeven. Zal deze nog als zinvol worden ervaren (en worden bezocht) wanneer er geen sprake meer is van een ambtelijke reden.

Classicale Vergadering Winsum - Ja. Het invoegen van deze ringverbanden wordt als positieve toevoeging gezien. Door het wegvallen van de kerkordelijke taken kan dit overleg zich toelagen op het gemeente zijn. Kanttekeningen zijn er bij de organisatie van dit ringverband. Nu wordt omschreven dat deze in eerste instantie bij de werkgemeenschap(en) van predikanten/kerkelijk werkers ligt. Dit

wordt gezien als een ongewenste belasting van de werkgemeenschap omdat predikanten/kerkelijk werkers nu reeds te maken hebben met beperkte beschikbaarheid van tijd door de (vele) parttime betrekkingen. Voor wat betreft de organisatie van dit ringverband ziet de vergadering nog graag een nadere uitwerking en waarbij wordt aangegeven hoe dit ringverband de afvaardiging naar de classis zou kunnen organiseren.

Classicale Vergadering Woerden - De vergadering stemt met dit voorstel in maar heeft veel bedenkingen over de duidelijkheid van de functie van de nieuwe ringen.

Volgens ons dragen te veel personen en instanties de verantwoordelijkheid voor (het bevorderen van) dergelijke ontmoetingen: de classis-predikant; de klassicale vergadering (ord. 4-15-1); de voorzitter van het klassicale college voor de visitatie (ord. 4-15-1); de werkgemeenschappen van predikanten (ord. 4-15-1 en 4-18-2); en het klassicale college voor de visitatie (ord. 10-5-1). Hier moet meer duidelijkheid komen wie de regie heeft en wat de bedoeling is van een ring. Met zoveel betrokkenen leeft de vrees dat er helemaal niets van goed gestructureerde ringen terecht komt.

Classicale Vergadering Zeeuws-Vlaanderen - Positief met de opmerking dat het geen vierde bestuurslaag mag worden. Het moet echter ook niet vrijblijvend zijn. Het moet een ontmoetingsplaats voor de gemeenten worden.

Classicale Vergadering Zierikzee - *Uitslag inventarisatie onder kerkenraden:*

- Ja (mits) 17x
- Nee (tenzij) 7x

Argumenten ter onderbouwing van 'ja (mits)':

- Bij de nieuwe omvang en vormgeving van de klassicale vergadering is een nieuwe structuur nodig om elkaar te ontmoeten.
- De huidige klassicale vergaderingen functioneren al bijna als de beoogde ringen. Er worden weinig echte besluiten genomen en het is vooral een plek van ontmoeting, waardoor het besef levend blijft dat een gemeente in op zichzelf kerk is.
- Het zou positief zijn wanneer ook andere structuren dan de huidige classes als ringen kunnen gaan functioneren. Binnen onze classes zijn er verschillende voorbeelden van groepen kerkenraden die elkaar met regelmaat spreken. Ook zijn er al aparte bijeenkomsten voor diakenen en ouderlingen.

Argumenten ter onderbouwing van 'nee (tenzij)':

- Het is lastig hier wat van te vinden wanneer je tegen bent op de voorgestelde schaalvergroting en samenvoeging van de huidige classes. Eigenlijk hoeft je 'nee' hier dan weinig onderbouwing.
- De structuur van de nieuwe ringen is nog onvoldoende uitgewerkt. Wanneer die echt de omvang van de huidige classis houdt, is het te verwachten dat de betrokkenheid nog minder wordt. Nu al wordt de bijeenkomst van de klassicale vergadering soms mager bezocht, dat kan straks alleen maar minder worden wanneer het gevoel van bestuurlijke verantwoordelijkheid verdwijnt.

Uitslag stemming in klassicale vergadering:

- Ja 24x
- Nee 10x

c. Positief noch negatief (10)

Classicale Vergadering Alkmaar - Deze niet vanuit de werkgemeenschappen aansturen. De ringen zijn te vrijblijvend. Positie van de ringen moeten veel sterker geformuleerd worden. Werkerrein van werkgemeenschappen en ringen onderscheiden. Ringen moeten niet te groot worden, vorm de ringen en op geografische basis en niet op modaliteit. Er is geen bezwaar dat de geografische basis van de ringen en werkgemeenschappen gelijk is, we zien hier zelfs duidelijke voordelen in.

Classicale Vergadering Breukelen - Moeten we wel een ring gaan optuigen als de huidige classis hetzelfde kan doen? Ook dit moet nader worden uitgewerkt. Plannen zijn te vaag en vrijblijvend. Als de plannen doorgaan, moeten de ringen er wel komen.

Classicale Vergadering Deventer - Binnen de classis Deventer is er twijfel over de werking van de kringen in de nieuwe situatie. Er moet een waarborg komen dat de ringen ook inderdaad bij elkaar komen. Er moet een verplichting komen tot ontmoeting met een al dan niet inhoudelijk karakter. Het gaat uiteindelijk om de ontmoeting.

Classicale Vergadering Doorn - Ons voorstel is om "de samenwerking van en uitwisseling tussen" (4-18-2) te vervangen door "de ontmoeting van". Juist dit netwerk van ringen wordt vrijblijvender opgezet, de frequentie van elkaar spreken wordt tot een minimum teruggebracht. Terwijl juist in de tijd dat minder mensen de kerk bezoeken is het zo dat de vele vrijwilligers en de predikanten elkaar hard nodig hebben. Niet alleen om elkaar te versterken, maar ook om van elkaar te leren door het geloofsgesprek. De "vrijblijvendheid" is groot. Een betere uitwerking is noodzakelijk.

Classicale Vergadering Franeker - Positief mag genoemd worden dat Kerk 2025 pleit voor een flexibel stelsel waarbinnen gemeenten hun eigen keuzes kunnen maken. Ontmoeting tussen

gemeenten en het stimuleren waar mogelijk en wenselijk voor samenwerking. Negatief mag genoemd worden dat eventuele samenwerking van onderop moet groeien en niet van bovenaf moet worden opgelegd. Advies en begeleiding zal wenselijk blijven, doch mag niet "bindend" worden.

Wat betreft artikel 18: is het niet wenselijk dat alle bij de kerk betrokken actieve pastores (predikanten, kerkelijk werkers, geestelijk verzorgers) deel uit maken van de werkgemeenschap in zoverre dit het toelaat?

Classicale Vergadering Hilversum - Het is duidelijk dat de ring geen bestuurlijke taken heeft, maar een plaats van ontmoeting is, maar moeten daarin de werkgemeenschappen, bestaande uit predikanten en gericht op studie en onderlinge ontmoeting, een prominente rol spelen? Het gaat toch ook om ontmoeting van diakenen, ouderlingen en kerkrentmeesters? Het zou een netwerk moeten zijn en gelegenheid moeten geven tot inspiratie en uitwisseling van ideeën en ervaringen.

Wie is er verantwoordelijk voor het bevorderen van de ontmoeting? De voorkeur gaat uit naar een instantie, die verantwoordelijk is voor het organiseren van de ontmoeting van de gemeenten in de ring. Een heldere en niet vrijblijvende regeling is gewenst. Komt het op het bordje van een visitator te liggen om in een ring de ontmoeting en het gesprek te organiseren? Een veel gemaakte opmerking is dat de rol van de ringen te vaag is. Voorgesteld wordt zelfs om ter bespreking van belangrijke onderwerpen een vergadering uit te schrijven voor alle ambtsdragers in een ring. Is het niet beter om uit te gaan van de bestaande klassicale vergadering in plaats van de werkgemeenschappen.

Classicale Vergadering Hoorn-Enkhuizen - De ringen behoeven een duidelijke plaats en functie in de 'nieuwe' organisatie (zie P vd Heuvel) met een adequate en eenduidige aansturing, daar zal het gesprek over *back-to-basics* doorlopend (voortdurend/continu) moeten worden gevoerd, *waar zijn we als kerk naar onderweg?* Dus niet vrijblijvend en niet los(hangend) van andere structuren binnen de organisatie. Het moet een substantieel onderdeel uitmaken van de gehele organisatie, met duidelijke relaties met de andere structuren. In de ringen zou ook de oplossing voor het verloren gaan van het one-man, one-vote-principe kunnen worden ondergebracht, het ondervangen van het verlies van de (directe) onderlinge communicatie met de meerdere vergaderingen. (dit willen we graag nog nader toelichten) Op deze plaats willen we hetzelfde bepleiten voor de werkgemeenschappen. Op dit moment is de plaats en functie van de werkgemeenschappen een onduidelijke, afgezien van het bemoedigen van elkaar als voorgangers en het 'leveren' van consulenten. Het is nu de gelegenheid om ook wat dat betreft over plaats en functie duidelijkheid te verschaffen, waar past deze structuur binnen de organisatie, wat zijn de onderlinge relaties met de andere structuren en hoe verloopt de communicatie? Mede omdat ze geacht worden een rol te gaan spelen bij de 'ringen'. De werkgemeenschap zou ook een functie kunnen vervullen bij de Permanente Educatie, de professionalisering, bijv door middel van een gestructureerde vorm van Inter-Collegiale Toetsing.

Classicale Vergadering Limburg - Vijf van de elf gemeenten kunnen hiermee akkoord gaan, drie gemeenten hebben grote twijfels om daarover op dit moment iets te zeggen, omdat er helemaal geen aanwijzingen zijn over deze ringen: hoe groot gaan ze worden, in hoeverre heeft ontmoeting tussen gemeenten prioriteit, en er is ook de zorg hoe dit georganiseerd moet gaan worden: er zullen toch mensen moeten komen die dit op zich nemen.

Leidt het organiseren van de ringen niet toch tot een extra laag? Dat zou niet direct vereenvoudiging betekenen.

Eén gemeente is duidelijk tegen omdat zij ook tegen de opheffing van de huidige CV is. **Classicale Vergadering Nijkerk** - De klassicale vergadering is daar verdeeld over. 23 afgevaardigden kunnen zich vinden in de voorgestelde rol, 19 niet.

Hier is sprake van een te grote mate van vrijblijvendheid. Niet duidelijk is hoe deze ontmoetingen gestalte gaan krijgen, met het risico dat er helemaal niets gebeurt.

Wie neemt het initiatief en hoe gaat e.e.a. dan in z'n werk?

Appèl: Dit onderwerp beter en duidelijker uitwerken!

Classicale Vergadering Schiedam - Vijf wijkgemeenten reageerden positief en vier negatief.

Aandachtspunten:

- * De ring moet niet vrijblijvend worden;
- * De onderlinge ontmoeting over de modaliteiten heen is belangrijk.

Voorstellen:

- * Geef de ring verantwoordelijkheden, bijvoorbeeld de verkiezing van de afvaardiging uit de gemeenten in de ring naar de classis.
- * Laat geen ringen van gelijkgestemden ontstaan.

d. Negatief (16)

Classicale Vergadering Almelo - Nee. Het instellen van een ring van gemeenten bevordert naar het oordeel van de classis niet het overzicht van de kerkregering. De facto wordt een bestuurslaag

toegevoegd, zij het dat de ringen als zodanig kennelijk geen verantwoordelijkheid dragen. Het bevorderen van ontmoeting tussen de gemeenten moet als winst worden beschouwd. De voorgestelde uitvoering roept echter vragen op. Te veel personen en instanties dragen de verantwoordelijkheid voor (het bevorderen van) dergelijke ontmoetingen. Zowel de classispredikant, de classicale vergadering, de voorzitter van het classicale college voor de visitatie, laatstgenoemd college zelf en de werkgemeenschap van predikanten hebben hierin een taak. Dat is onoverzichtelijk en zal mogelijk als gevolg hebben dat in de praktijk de ontmoetingen tussen de gemeenten niet of nauwelijks tot stand komen, bij gebrek aan eenduidigheid ten aanzien van het organiseren hiervan.

Classicale Vergadering Amsterdam - Nee. Deze ringen scheppen verwarring met de werkgemeenschappen. Onduidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is en voor de organisatie hiervan. De kerkenraadsleden hebben al genoeg werk. Dit voorstel wordt door meerdere afgevaardigden ervaren als té vrijblijvend en te vaag geformuleerd. Men wil echter geen dwang om dit te moeten uitvoeren. De ringen, moeten geen ongewenste extra tussenlaag gaan worden.

Classicale Vergadering Dordrecht - Nee, want. De rol die de ringen straks krijgen is heel onduidelijk. De angst bestaat dat het allemaal heel vrijblijvend is. Er zal meer sturing moeten komen om dit goed te organiseren. Als dit niet goed werkt zullen de gemeenten elkaar nog minder gaan ontmoeten.

Classicale Vergadering Drachten - Het vormen van ringen zou als mogelijkheid moeten worden gegeven, niet als een verplichting, is de mening van de vergadering.

Classicale Vergadering Emmen - Volgens de classicale vergadering staat er geen datum genoemd in de nieuwe stukken dat dit gereed moet zijn. Er moet wel inhoud zijn bij het ontmoeten. Men bezoekt de classicale vergaderingen nu goed en men zou er voor pleiten om dit (in de oude classicaal verband) te houden.

Classicale Vergadering Gouda - zie Algemeen

Classicale Vergadering Harderwijk - Nee. Dit lijkt op een oplossing die zelf wordt gecreëerd door de vorming van te grote classes. Als de classes nu ook niet werken, waarom zou dit dan wel werken?

Classicale Vergadering Hattem - Hoe gaan die georganiseerd worden? Wie bepaalt de inhoud van de agenda? Er is nog veel onduidelijk.-

Hoe krijg je kerken zover om mee te doen? Hoe betrek je meer ambtsdragers om de vergaderingen te bezoeken?

Het is wel een verlegenheidsoplossing vanwege het afschaffen van de classis, omdat werkgemeenschappen van predikanten wel in tact blijven.

Waken voor het overdragen van de taken van de classis naar de ringen omdat de werkdruk in de classis te groot is.

Kunnen gemeenten ook "verplicht" worden tot deelname? En kun je gemeenten ook aanspreken op het feit dat ze niet meedoen?

Hoe kan je ervoor zorgen dat de verschillende "kleuren" in de kerk elkaar blijven ontmoeten en dat niet alleen gelijkgezinde gemeenten samenkomen? Hoe blijft de diversiteit zichtbaar en voelbaar aanwezig?

Houd wel het aantal gemeenten dat in de ring meedoet zo klein mogelijk om overzicht en betrokkenheid te houden.

Tegenstanders van dit voorstel noemen:

Als gemeenten de werkwijze van de ringen niet dragen wordt de afstand tussen gemeenten en landelijke kerk nog groter.

Classicale Vergadering 's-Hertogenbosch - Nee. Ook voor de ringen geldt dat het een oplossing is voor een probleem dat zelf wordt gecreëerd door de voorgestelde vorming van enkele mega-classes. Het is de vraag of de doelen transparantie, eenvoud en duidelijkheid hiermee worden bereikt. De lijnen worden langer en het vormen van ringen zal, al wil men dat niet, toch verworden tot een extra laag. Bij gebrek aan enige zeggenschap en mandaat is het de vraag hoeveel mensen hiervoor enthousiast te krijgen zijn. In onze ervaring is juist de combinatie van bestuur en ontmoeting & (kennis)uitwisseling hét wezenlijke element van een goed werkende classis. Het vormt de sleutel om animo en enthousiasme voor de classis te houden cq. te krijgen. Scheidt de ontmoeting dus niet van het bestuurlijke aspect en investeer in een aansprekende setting, die mensen trekt, om energie en slagkracht te hervinden. Kijk hiervoor naar diverse best practices in het land.

Classicale Vergadering Kampen - De zorgen concentreren zich vooral rondom de vraag of dit wel zal "werken". Men verwacht dat de problemen die de huidige classicale vergaderingen kennen ook

hier aan het licht zullen komen. Waardoor het probleem van slecht functionerende classes wordt gecontinueerd in slecht functionerende ringen. Concreet zijn de volgende zaken genoemd:

- Het is lastig om ambtsdragers te vinden;
- Belasting van kerkenraden en predikanten wordt verhoogd (of in ieder geval niet verminderd);
- Ontmoeting op basis van vrijblijvendheid vinden wij problematisch;
- Het is de vraag of het college van visitatie (cq de voorzitter daarvan) mogelijkheden heeft om slecht lopende ringen positief te stimuleren;
- Er zijn vragen of het geloofsgesprek op dit niveau wel van de grond komt;
- Creëren we niet de facto een extra laag?;
- Plannen zijn (nog) niet concreet genoeg.

*Bovengenoemde standpunten komen voort uit de schriftelijke reacties van onze gemeenten, die niet kunnen instemmen met deze vraag. Een kleine meerderheid van alle gemeenten stemt wel in. Als vergadering stemmen wij in met een **mits** er concrete antwoorden zijn gekomen op bovengenoemde punten. Wij vinden het van belang dat de ontmoeting tussen gemeenten en gemeenteleden in de 'nieuwe' ringen gestalte krijgt.*

Classicale Vergadering Katwijk - zie Algemeen

Classicale Vergadering Groningen - De functie en vormgeving van de ringen is nu zo onduidelijk dat we er op dit moment niet mee kunnen instemmen.

Hoe komen deze ringen tot stand? Een aantal gemeenten gaf aan dat deze structuur meer ruimte zal geven om zelf clustergenoten/samenwerkingspartners te zoeken, maar het is onduidelijk of dit werkelijk zo is, als we nog niet weten wie de grenzen van de ringen en de werkgemeenschappen bepaalt, en in hoeverre die grenzen vloeibaar zullen zijn.

De ringen moeten geen extra 'bestuurslaag' worden in de structuur van de kerk, maar als ze helemaal geen bestuurstaken hebben, hoe blijven zij dan in stand? Hebben de ringen contact met de classis?

Wie vormen het bestuur, of hebben ze geen bestuur meer? Het gevaar bestaat dat de ringen te vrijblijvend worden, waardoor het contact tussen de gemeenten niet wordt bevorderd, maar juist verder zal afnemen. Wie bewaakt de onderlinge band tussen de gemeenten? Als samenwerking binnen de huidige classes blijkbaar in sommige delen van het land al niet goed op gang komt, dan zal dat via de ringen echt niet beter gaan. Wat is dan de zin van deze verandering?

Voor enig succes moet de ring niet te groot worden en een dwingend karakter krijgen met eigen bevoegdheden.

Classicale Vergadering Nijmegen - Nee, tenzij er aanvullende regelingen komen over de verantwoordelijkheden van de ringen, de ontmoetingen een verplichtend karakter krijgen en er zo een opgelegd format komt voor de te ontstane ringen.

De classicaie vergadering heeft uitgesproken juist de ontmoeting met elkaar erg te waarderen, tegelijkertijd realiseert de vergadering zich ook dat een ontmoeting gebaseerd op vrijblijvendheid alleen werkt wanneer alle betrokkenen zich daarvoor inzetten.

De omvang van de ring, de frequentie van bijeenkomen, de bevoegdheden en de vraag wie hier direct verantwoordelijkheid voor dragen zijn nog onbekend. De Classicale Vergadering heeft grote moeite met het kunnen instemmen met een concept wat nog niet ingevuld is.

Classicale Vergadering Oost-Groningen - Bezwaren:

- De voorstellen zijn onduidelijk geformuleerd wat betreft het opzetten van de ringen en het onderhouden van de contacten via bijeenkomsten/ontmoetingen

- Er is het risico van een te grote vrijblijvendheid voor kerkenraden/gemeenten aan de deelname

- Ook is er het risico dat kerkenraden alleen in gesprek gaan met de eigen denominatie.

De ja-stemmers benadrukken dat er ook kansen liggen voor gemeenten in de organisatie van de ringen. Peiling: een kleine meerderheid van de afgevaardigden beantwoordt deze vraag met nee.

Classicale Vergadering West-Brabant - De Classicale Vergadering West-Brabant gaat niet akkoord met de rol van de ringen zoals die in dit voorstel is verwoord. In dit voorstel is de verbinding tussen de gemeenten onvoldoende uitgewerkt. Alle ambten zijn bij een reguliere ontmoeting vertegenwoordigd en deze ontmoetingen zijn niet vrijblijvend en dienen een ambtelijke status binnen de kerkorde te krijgen.

Classicale Vergadering Zeist -

- is deze manier van werken wel van deze tijd;

- er worden in onze netwerksamenleving al veel en diverse 'kerkelijke' ontmoetingen georganiseerd.

Laat de ring faciliterend en ondersteunend werken;

- er zijn ook samenwerkingsverbanden buiten de ringen om;

- laat de cl.pred. meer meedenken in de ringen;

- de praktische uitvoering is onduidelijk: (5 gremia worden genoemd; zie de terzake doende opmerking hierover van dr.P.v.d.Heuvel) wat is het nut van de hele verandering, wat is de statuur

naast de CV; heeft de CV invloed en de ring niet; wie gaat met wie samenwerken;
- het lijkt dat de huidige functie van de werkgemeenschap wordt aangetast: collegiale ontmoeting, vrij van bestuurlijke en beleidsmatige taken.